КОЛЕДА

Звънят среднощните камбани
тъй както преди векове
и будят с ясни гласове
децата, сладък сън заспали.
Че утре в ранна ранина
навред по цялата страна
ще тръгнат млади коледари,
ще пеят бодро песни стари
и както в древни времена
жарта в огнището ще тлее.
И пак в очите им ще грее
неземна, чиста светлина.
Звънят камбани над селата,
разнасят чудна благовест,
че в проста яслица нощес
дошъл е на децата гост:
родило се е на земята
най-светлото дете – Христос!

КОЛЕДНА НОЩ

Коледари спряха в двора и запяха:
Отвори ни нине, нине господине!
От гори и друми носим благи думи.
В тия късни нощи Бог роди се снощи,
в люлка го люлеят ангели и пеят.
В погледа му ясен грее лъч прекрасен,
а звездата сияйна в тая нощ потайна
грей и осветява, пътя озарява,
оня път чудесен, в който с тиха песен
Иисус ще мине край поля, градини,
да съгрей сърцата с истината свята.

СНЯГ

Снегът прелита над земята
да топли с обич семената,
да не измръзнат в студ и мраз,
да станат лятос житен клас.

Във всеки дом, под всяка стряха
да има хляб за сиромаха,
та наш'то българско дете
с любов и радост да расте.

И птичките да бъдат сити,
по жътва – хората честити.
Да грее светъл и зелен
от Бога пратения ден.

КОКИЧЕ

Птичка от небето слиза
и кокиченцето пита:
– Бялобузесто момиче,
кой ти даде тая риза?

На гърди ѝ слънце свети
като риза на царица,
по поли и по ръкави
светят весели звездици.

– Бавила съм Млада Бога,
даде ми я Божа Майка,
първо цвете на земята
да цъфтя с усмивка райска.

Затова сега излизам,
първо цвете в снеговете
и по бялата ми риза
слънце с бяла радост свети. †

- **Авторите – неизвестни** (***Бел. ред.***)

Електронно издание на адрес: **vestnikiskri.com**
Издава свещ. Лъчезар Лазаров, главен редактор. Отговорен редактор Снежана Костадинова. С. Искрец
Тел. за връзка – **0885987833**. Моля, изпращайте материали на електронен адрес: **vestnik_iskrec@abv.bg.**
Ползвани сайтове: https://www.bta.bg/

ISSN 2738-7798

ИСКРИ

СТРАНИЦИ ЗА ПРАВОСЛАВИЕ И КУЛТУРА, Година VI, Брой 73, декември, 2025 г.

ДНИ НА БЛАГОВОЛЕНИЕ

„Виждам странно и преславно тайнство: пещерата стана небе, Девата – херувимски престол (на Бога), яслите – вместилище на невместимия Христос Бог, Когото възпяваме и величаем.“

(Из Рождественското богослужение. Бел. ред.)

„**Т**ази година постът мина неусетно… и леко“ – сподели някой… В последно време всичко минава бързо, дори и самото време; но не и леко. Хората са притеснени и неспокойни… Дните са тревожни, бъдещето – пълно с неизвестност. В такова време ни заварва празникът на Христовото Рождество.

В храма, за разлика от света около нас, от местата за развлечение, от моловете и пазарите, е тихо и спокойно. Там се прославя Богът, протича Тайнство, обстановката е уютна и задушевна, цари мир и любов, смирението и надеждата владеят душите и сърцата ни, чувстваме, че сме братя. Различно е от света, съвсем различно. Защо ли? Защото храмът е символ и образ на Рая, на Царството Божие.

В храма отсъстват злото, завистта и единоборството; няма отхвърляне и пренебрежение, няма надменност и гордостта е принудена да ни изостави, поне за няколко часа. В храма никой не е сам, не защото сме мнозина, а защото всички сме близо до Бога; Той ни обгръща и окриля с божествената Си любов и с чудната Си благодат; милва ни бащински, защото Той е небесният ни Отец.

Колкото по-често сме в храма, толкова повече мир изпълва душите ни, но и разума ни. Не чудото, а делото на вярата обаче може да промени нас, живота ни и обстоятелствата около нас, защото и Христос не извърши спасението и изкуплението на света с чудо, а с личното дело на боговъплъщението и собствената Си саможертва. Затова и нашата вяра без добри дела и стремеж към съвършенство е безплодна.

Бог е Творец, „поет“ и „художник“ на вселената! Подобни творчески сили Той е вложил и в нас, Своето най-обично творение. Делата ни имат силата и свойството да променят самите нас, и света наоколо, когато са изпълнени с доброта, щедрост, любов и жертвоготовност. †

Свещ. Лъчезар ***ЛАЗАРОВ***

МОЯТ ЖИВОТ Е МОЯТ БРАТ

Не зная дали морето от информация, което ни залива, е нещо добро… И като казвам „не зная“, аз мисля „почти съм сигурен“, но не смея да го изрека, защото се страхувам от категоричността дори и на собственото си мнение.

Предполагам че няма как да са добри лошите новини, черната хроника, известяването на поредица от престъпления – непрекъснато и постоянно; както и фактът, че всички научават за тях. Злото, грехът, трагедията, падението, низостта са повторени хиляди пъти, видени са от милиони очи. В наше време сякаш злото се утвърждава като пример, като модел. Ние свикваме с него; бавно и постепенно то спира да ни тревожи, още повече – да ни натъжава. Закоравяват очите и сърцата ни. Раждат се прекалено много злоба и осъждане, но не и разграничаване от злото, още по-малко – решителност за извършване на добри дела.

… Няма никаква полза от разгласяване имената на престъпниците, техните черни и непочтени дела, нито връзката им с политическите и държавните структури. Това не помага, а пречи: развращава хората, обезсърчава добрите, затвърдява и официализира определена информация, необходима единствено на хората с престъпни намерения. С две думи – тези „новини“ са вредни за обществото.

Всъщност информацията от този тип би трябвало да се събира и разработва от Полицията, Следствието, Прокуратурата и Съдебните власти, които да я използват по предназначение, а не да спекулират и чрез нея да държат определени лица от престъпния свят „изкъсо“.

Мисля си, че всички тези структури и институции, заедно с черните масмедии, не биха имали място и активен живот в едно истински християнско общество; нито техните рестрикции ще бъдат определящи за мира и спокойствието в държавата. Всички това се налага, защото хората развиват предимно лошите си черти, недостойнствата си… Много от нас робуват на представите си, които приемат за абсолютно безпогрешни; налагат ги, бранят ги, воюват за тях. Властват недоверието, подозрителността, кариеризмът, завистта, липсват дружбата и любовта…

За ескалацията на всичко това до голяма степен са виновни масмедиите и техните черни хроники, оформяйки и популяризирайки образа на престъпника, крадеца, убиеца, насилника…

Развитието на личностните човешки недостойнства в крайна сметка определя и отрицателната посока на развитие на цялото общество, както и на държавната политика. Ако всред обикновените хора, въпреки всичко, са останали малко вяра, съвест и човещина, из ешелоните на властта, от по-рано и по-устойчиво, властват всички тъмни и отрицателни човешки прояви на неправилно употребената човешка свобода. Този път на „развитие“ непременно води до конфликт: вътрешнодушевен, междуличностен, междудържавен, световен.

Правовата държава е безсилна. На нея ѝ остава възможността да налага своите наказания, но те са нискорезултатни и неефективни. Единственото решение, това е строежът на нови и по-големи затвори и тя го прави, разбира се – със средствата на отговорните данъкоплатци.

С усъвършенстването на цифровите технологии и електронните устройства все повече се нарушава истинското общуване между хората. То е много повече от комуникация. Днес хората не се учат да общуват, забравят какво е това и все по-малко изпитват нужда от общуване; нямат усещането за общност и не се преживяват като общност. Не на последно място остава и фактът, че поангличанването на езика ни го опростява, умалява преживяването и осъзнаването на понятията, а така опростява, губи смисъл и животът ни. Наблюдава се и съвсем обикновена неграмотност.

Тези процеси водят до частична или абсолютна загуба на необходимост от духовен живот и нормално човешко общуване: непреднамерено, истинско, чисто и естествено. Превръщането на човешкия живот единствено в делово и предначертано бързо движение, кара хората да живеят според „естествените природни закони на животните“. Общуването се свежда до комуникация, свързана с кариеризма, съревноваването, самоизтъкването, с цел осъществяване на стремежа за власт и надмощие. Пропуските водят до различни патологични психо-физически разстройства.

Гордостта пречи на човека да обича. Още повече той се отучва да обича всички хора, целия свят. И така изпада в най-трагичното низко противоестествено състояние по отношение на висшето предопределение на своето същество: „възлюби… ближния си като себе си“. Човекът потъпква Личността с индивидуалност и така убива себе си и ближните си едновременно. Хората, които „живеят“ така и все още не са докарали себе си и/или близките си до тежки депресивни състояния, се оправдават, че по този начин служат на обществото, че трябва да бъдат модерни и в крак с времето си, но въпреки това твърдят, че са свободни?! – а те просто са тикнати в затвора на съвременната хуманно-либерална идеологическа машина, без сами да осъзнават този факт.

Все по-често се забелязва парадоксът да се пренебрегва определената личност за сметка на официоза, „обществото“, институцията, катедрата… Става съвсем ясно, за този който вижда, че официалните законови действия – уж в полза на обществото, съвсем не са в полза на отделната личност (сякаш най-често това се забелязва в здравеопазването, но не само)…

И все пак, мисля че божественото достойнство на човешката

Продължава на стр. 7

МОЯТ ЖИВОТ Е МОЯТ БРАТ

От стр. 2

личност не може да бъде потъпкано по никакъв начин, макар и временно притеснявано. Противопоставянето и потискането на личността поражда и ще поражда конфликт в обществото и той винаги ще остава непреодолян и активен, докато срещу човека и личността му се осъществява дори и най-слабия натиск в противоестествена посока.

Като образ и подобие на своя Създател, творението и човекът ще „воюват“ в своето битие, докато, поради неосъзнаване и пренебрегване истината за незаменимата човешка личност, идеолозите и популистите на деня водят обществата към ограничаване на същата тази личност. Това е война на „обществото“ с личността, но от друга страна – на човека със самия себе си. Деперсонализацията е в разгара си; това желание за обезличаване на личността се изразява в отричането и „отнемането“ главно на две нейни качества и достойнства: това, че е с божествен произход и това, че всяка Личност е Лице-Ипостас на една природа-същност – тази на цялото човечество; т.е., че всички по същност сме един човек с много лица; моят ближен е „плът от плътта ми и кост от костите ми“, „моят живот е моят брат“.

Затова когато пренебрегвам, мразя, обиждам или убивам ближния си, на практика погубвам самия себе си, а когато обичам ближния си/ближните си – само тогава истински обичам себе си.

Разбира се че на фона на представената православна антропологична, догматична и практическа парадигма (цялостен пример, ключова постановка) на духовния опит на преданието на отците и подвижниците на Църквата, няма място за друго отношение към ближния, освен любов. Всяко различно поведение е плод на неосъзнатост, духовна слепота, горделиво самомнение (вредна гордост) или сбъркан мироглед и представлява противоестествена човешка, обществена или държавна проява. †

(Със съкращения. Бел. авт.)

Ивайла ***ИВАНОВА*** **–** 4. клас

ЧУДНИ ПРАЗНИЦИ

Идват празници, чудни дни…
изпълнени с надежда,
радост и мечти.
Всеки обич почва да дарява –
тя никога не остарява!

Светят лампички красиво,
коледно дръвче
блести щастливо..
А подаръците под елхата
очакват трепетно децата.

Светли, светли чудни дни –
лъч надежда, сбъднати мечти.
Дядо Боже, на всеки помогни
да има топли празници,
спокойни дни! †

Стихотворението е наградено със специалната награда на Неделното православно училище при храм „Св. св. Петър и Павел“ – гр. Своге. (Бел. ред.)

Боян ***БАЛКАНСКИ***

НЕЖНИЯТ ТИ ГЛАС

На Ани

Сред хорска глъч
в зелената морава
гласът ти нежен
лесно разпознавам,
защото ромоли като поточе,
пълзящо с ритъм
край тревите сочни.

Защото е като гальовен полъх
на ветровей със плавен
птичи полет
или на листи в горска
трепетлика,
танцуващи над цъфнали иглики.

Нежният ти глас!
Мехлем за мен е –
винаги потребен,
за раните духовни е целебен!
Той още двери за живот отваря
макар с години
да съм претоварен! †

Мария ***ОВЧАРОВА***

БЪДНИ ВЕЧЕР

Трапезата е сложена. Децата
подскачат весело около нея,
че пълна и богата е софрата
и наредените паници греят.

А огънят пращи, извива се, полита
и по стените палаво играе.
Отпред се мъдри зачервена пита,
на вкусни гозби стаята ухае.

Тук бобец, там сърми и чушки,
орехи, и ябълки,
и златни круши…
А пламъчето на свещта
се люшка,
трепери, в тъмното се гуши.

Присядат всички. Старият поема
с дланта корава дъхавата пита.
Децата бързат залче да си вземат,
че нейде там паричката е скрита.

Трептят звездите в полумрака,
една звезда се ражда в полунощ
и всички нея трепетно очакват
под звездния, небесен
светъл кош.

ЗАЛЕЗ

Отрони се от залеза към злато,
разсипа се по тъмните баири.
По дирята на закъсняло ято
извиха се рой пламъчета сини.

С устни огнени небесното светило
целуна върховете на брезите
и зад високото планинско било
главата му златиста потопи се.

Отвори се зеницата на мрака
и затрептяха първите звездици.
Часовникът на времето затрака
лунните лъчи като стрелчици

забързано по него заиграха,
та в полунощ потайна
да се срещнат.
От другата страна е късно лято
и утрото там сипе жар гореща.

В ПРОЗОРЕЦА

В прозореца,
през запотените стъкла,
наднича сивоока есенна мъгла.
А русият перчем на слънцето
бледнее,
между сърдити облаци се рее.

Дърветата подпират небесата
и разпилени падат си
в калта листата.
Красиви бяха –
върху клоните изгрели;
сега са тъжни,
сиви,
изгорели.

… И красотата,
светлина щом я погали
в сърцата ни
копнеж за обич пали;
но ако мрак погълне
светлата ѝ сила,
изгубена,
самотна,
тя умира. †

Имаме удоволствието да ви представим нов автор, поетесата Мария Овчарова от гр. Златица.

Запознахме се с нея при нашето посещение в града, където на 27-ми ноември, в навечерието на Въведение Богородично, в читалище „Христо Смирненски 1889“ се проведе една изключително топла и приятелска среща, на която беше представен двутомникът Клепалото бие и други книги на свещ. Л. Лазаров.

Мария Овчарова е родена през 1965 г. в гр. Пирдоп. През 1986 г. завършва Държавния библиотекарски институт, както и магистратура по библиотекознание и библиография във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. От дълги години работи като библиотекар в споменатото читалище в гр. Златица.

С писателския си талант и творбите си тя участва в няколко издания на регионалния поетичен конкурс, организиран всяка година от читалището, като три пъти е печелила първо място.

През 2009 г. издава първата си детска поетична книга – „Зайчето Евлоги“. Участва със своите стихотворения в литературния сборник „Пирдопска словесница“, издаден през 2022 г. А през 2024-та издава поетичния сборник „Благовещение“, където с радост забелязахме, че преобладава християнската поезия.

Запознахме се с още един талантлив християнски поет и истински християнин; представяме радостта си от срещата с Мария Овчарова чрез нейните стихове.

И за напред поезията ѝ ще намира място на страниците на нашето скромно издание. (Бел. ред.)

Снежана ***КОСТАДИНОВА***

НЕ СИ ПОЗНАЛ

Разказ

В началото на миналия век в село Зимевица, община Своге, живеел Иван, богат човек, имотен, а голямата му къща ехтяла от детски смях, но внезапно умряла жена му и всичко тръгнало наопаки. Децата останали без майка, той без съпруга, а къщата без стопанка. Едва изчакал да мине траура и решил да потърси друга. Нямал време да обикаля много и затова избрал Вела – мома от селото, средно грозна, на вид – добродушна и малко глуповата. Чувал бил от хората, че е доста мързелива и непрекъснато стои до плета с грънците отгоре. Все гледа кога ще се зададе човек от Заноге, та да го спре и поразпита или както казвали зимевичани „да го позаецква“. „Какво да прави момата! Нема ни нива, ни стока, ни някаква работа. Ще се куртулише от беднотията.“

Така мислел Иван, но излязло друго. След нейното идване голямата къща ставала все по-разхвърляна, децата по-мръсни, тенджерата празна, а той – ядосан от избора си. Само Вела била доволна. Тя пак стояла по цял ден до оградата, само че гледала за разговорка към Заселе, защото къщата на Иван била в началото на Зимевица. Търпял месец, два и не издържал.

– Вело, требе да се върнеш у вас. Не моеме да одиме коло по коло. Оплакала се на майка си, че Иван я гони, а тя започнала да я поучава:

– Ще се държиш ербап! Нема да се даваш! Не мое така да се подиграва със сиромашията! Ако он каже една дума, ти ще кажеш две и ще сакаш да ти препише големата нива на Турски гроб! „Изтребала ми е. Да ме караш да копам“ – оспорила мислено щерката. Вечерта Иван пак подхванал темата :

– Вело, утре ще си сбереш дрейте и да те нема. Ще ти дадем и илядо лева, та да ме запомниш с добро.

– Ааа, не си познал! – сопнала му се тя – Не ти щем илядото лева! Ще ми дадеш сто, та да признаеш пред ората кога си лъгал мома от горнио край на Зимевица! Нема да стане твоата! Сто, та да признаеш!

ИМАТЕ ЛИ ВНУЦИ

С този въпрос възрастна дама прекосява целия влак, защото ѝ отговарят с „да“ във всяко купе. В последното, вече изнервена, чува желания отговор „не“ и възкликва облекчено: „Ох, най-после има на кого да разкажа за моите внуци!“ Това е стар виц, актуален днес, а предполагам и в бъдеще, защото е вечна любовта на баба и дядо към внуците. Има възрастни дами, мъжете са рядкост, за които няма друга тема на разговор, освен за внуците им. Не ги вълнува дали е интересно на околните, които понякога са много млади или нямат внуци. Никога не говорят за недостатъците на любимите си същества. Те пеят най-хубаво, четат дебели книги, въпреки че още сричат, говорят английски, макар че знаят 2-3 думи, ходят на балет и танцуват прекрасно, а истината е, че едва стоят на палци. Всичко е най-най. Понякога тези суперлативи слушат и самите деца и ушичките им растат ли растат. Нашите баби, бабите на днешните баби, не ни хвалеха. Те имаха други правила за нашето възпитание: само с поглед ни показваха вратата, когато разговаряха с други възрастни, деляха по равно редките лакомства и никой не протестираше. Казваха „на всеки му се яде“ и... толкова. Целуваха ни само, когато спяхме. Не казваха, че ни обичат, но ставахме прави, когато влизаха в стаята и се надпреварвахме кой пръв да им даде стол да седнат.

Съвременните баби разказват ли разказват, дори когато виждат, че събеседниците ги слушат само от учтивост. Най-често правят следната декларация: „Обичам внуците повече от децата си.“ Само една жена каза нещо различно: „Обичах моите внуци много. Сега вече пораснали, когато изнудват за пари и имоти родителите си, обичам и жаля повече моите деца.“ За мен това са несравними неща, много деликатни и двустранни. Когато съм казвала „никога няма да направя това“, винаги, след време, съм го правила. И ето ме сега със същия проблем. Не, няма да досаждам ! Да, но кой ще разкаже за моите най- прекрасни, най-красиви, най-умни, най... внуци? Явно, не мога да приличам на моята баба. Не мога, защото аз съм баба от 21-ви век. †

Спомен за "Огън Ефрем" – 155 години от рождението на войводата Ефрем Чучков

Името на революционера Ефрем Чучков да бъде споменавано по време на тържествените чествания и заря-проверките у нас. Този призив отправя отново и отново неговият правнук – Явор Чучков.

По неговите думи Ефрем Чучков е първият войвода на Четническия институт на ВМРО. Той е учител по български, история и математика, назначен от Българската Екзархия, освободител на Щип и пръв негов Околийски управител. Той е ключова историческа фигура и най-близък съратник на Гоце Делчев.

"Ефрем Чучков е бил наричан в спомените на съвременниците си "Апостол на освободителните борби на македонските българи" и "легендарен войвода"... Офицери от тогавашното турско военно разузнаване са писали за него: "Той е най-издирваният български комита в Македония. Той е един от най-големите врагове на империята".

Явор Чучков твърди, че скопските историци издават книги за Ефрем Чучков; *"Включително един от тях е изследвал огромната кореспонденция между Гоце Делчев и Ефрем Чучков. Част от тази кореспонденция беше дарена от моите родители на българската държава. Сега е разпръсната. Скопските историци не могат да премълчат всички факти, макар че премълчават доста неща"*, посочва още Явор Чучков.

Ефрем Чучков е роден на 21 ноември 1870 г.. Той бил един от ръководителите на ВМОРО/ВМРО до смъртта си през 1923 година. Съвременниците го определят като *„апостол на освободителните борби“* и

„дясната ръка на Гоце Делчев“, „практикът на организацията“, пишат, че е запазил името си неопетнено. Османците го описват като най-издирвания комита, наричат го *„Огън Ефрем“*. Повел е през 1898 г. първата чета на Четническия институт на ВМОРО, практически създаден от Гоце Делчев и Чучков.

„Почти целият му живот е бил в нелегалност. Отказвал е политически позиции и никога не се е забърквал в политически партизански войни, и, както отбелязват и съвременниците му, запазил името си неопетнено“, подчертава Явор Чучков.

През последните години той се опитва да получи съдействие от институциите за запазване на паметта и отдаване на почит към войводата – включително изграждане на бюст-паметник и връщане на името му в празничната заря-проверка. *„От институциите получавам само любезни писма, но реални действия липсват“*, казва Явор Чучков.

Дясната ръка на Гоце Делчев

Ефрем Чучков е бил човекът, на когото Гоце Делчев имал безрезервно доверие, разказва Явор Чучков.

Родителите ми пазеха кореспонденцията му с Гоце Делчев, част от писмата са шифровани, спомня си той. По неговия разказ има и едно писмо, в което Гоце Делчев се сърди, че Ефрем Чучков не му е писал цяла седмица.

Активна революционна дейност

Като началник на Скопския революционен окръг и войвода в различни райони, Чучков води десетки битки. Офицерът от турското военно разузнаване Галиб Вардар го описва *като „най-издирвания български комита“*, турските разузнавателни служби го наричат *„Огън Ефрем“*. *„Понякога цели подразделения на армията са обкръжавали градове и села само за да заловят него и четата му“*, обяснява Явор Чучков.

След 1908 г., когато младотурците обещават реформи и права на населението, част от дейците им се доверяват. Но не и Ефрем Чучков. *„Той нарича тези обещания фарс и измама. Той убеждава четите да не си предават оръжието – и се оказва прав, защото след по-малко от година репресиите се възобновяват“*, казва неговият потомък.

Човекът, който забелязва способностите на Тодор Александров

Според разказа на Явор Чучков, именно неговият прадядо първи отличава качествата на бъдещия лидер на ВМРО: *„Ефрем Чучков е обсъждал с Даме Груев колко способен е Александров още през 1905 г. Той го лансира, защото вижда в него бъдещ дипломат на организацията.“*

През 1911 г. Чучков се отказва

от мястото си в Централния комитет на организацията в полза на Тодор Александров. Отказва и предложението да стане задграничен представител в София, като това място сам предлага Пейо Яворов.

През 1912 г., по време на Балканската война, освобождава Кочани и родния си Щип. Когато вижда, че сръбската армия приближава, изпраща фалшиво писмено уведомление до тях, че в Щип е влязла редовна българска войска. Няма български печат, нагорещява сребърна монета, притиска я върху подписа си и става подобие на печат.

За да създаде впечатление за голямо българско военно присъствие, Чучков изпраща хора до България, които му носят 300 войнишки шинела. *„Сръбските генерали, гледайки през биноклите, виждат униформи и не посмяват да влязат“*, добавя Явор Чучков. По-късно дейци на организацията пишат, че благодарение на Чучков Щип остава цяла година български.

Живот в нелегалност

„Почти целият му живот е преминал в нелегалност. Държал на честността – в писмата с Гоце Делчев се вижда как следи много бдително за злоупотреби, пестял е всяка стотинка", подчертава внукът. Уличавал е някои войводи и затова си е спечелил доста врагове. Рани, лишения, несгоди – така обобщава живота на прадядо си. През 1922 г. само за една година води седем тежки сражения със сръбски части. Умира в болницата на Червения кръст в София на 1 октомври 1923 г.

Източник: БТА, както и лична кореспонденция с известния общественик и журналист Явор Чучков. В „Искри“.

Забравен герой

През 90-те години името му изчезва от тържествената заря-проверка. *„Родителите ми писаха до Народното събрание. Получиха любезен отговор, но нищо конкретно“*, спомня си Явор Чучков.

Преди две години група военни историци публикува възвание за отдаване на дължимата национална почит към героя Ефрем Чучков. То е подкрепено от учени от БАН, Съюза на българските писатели и обществени организации.

Във възванието се призовава за изграждане на бюст-паметник на Ефрем Чучков в Борисовата градина, който да се постави до бюст-паметника на Гоце Делчев, отново да се споменава името му при заря-проверка, както е било преди години, в учебниците да се включи информация за него, както и да се организират медийни и информационни инициативи за популяризиране на делото му.

Институционален напредък засега няма. Явор Чучков получава отговори на писмата си до институциите, че той самият трябва да осигури финансирането и проекта на паметника, както и необходимите документи. Това не е по силите ми, казва той.

Неопетнено име, запазване на българщината, както и на богатството на българския език – **този завет оставя на поколенията Ефрем Чучков**. Трябва да бъде използвана съкровищницата, която представляват диалектите, включително групата македонски диалекти, а не това, което става днес – превръщането на българския в англобългарски, защото страната ни черпи от англоамериканската лексика, а не от българските диалекти, отбелязва Явор Чучков. Особено ценно за него е, че Ефрем Чучков запазва името си неопетнено, остава встрани от политически битки и интриги, отдаден на каузата, в която вярва. †